

МЕДІАОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ АКТУАЛІЗАЦІЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

І. Д. Макаренко

Україна, м. Київ, Інститут вищої освіти НАПН України

Сучасні виклики реальності потребують неабиякої уваги до інформаційного простору, який ставить перед соціумом нові вимоги. Володіння засобами медіаосвітніх технологій та полімовність мають принципове значення. Входження держави в інтеграційний європейський простір не можливе без всебічно розвинених громадян, без професійно компетентних фахівців. Сьогодні у світі, який стає дедалі ціліснішим, динамічнішим, складнішим, невід'ємною складовою функції свідомості особистості є її прагнення розпочати діалог із людьми інших культур, сформувати узагальнене уявлення про світ у цілому та власне місце в ньому. З одного боку, він дає зрозуміти особливості і традиції інших народів, а з іншого – зберегти свою культурну ідентичність.

Нові педагогічні реалії сприяють збереженню довкілля, вихованню толерантних відносин між людьми різних етносів, рас, умінню поводитися в умовах розмаїття культур, що є важливим для існування спільноти. Відтак ідеться про полікультурність як педагогічну ознаку сьогодення.

Поміж найважливіших факторів, що формують особистісні та професійні компетентності полікультурного педагога є включення медіаосвіти та її технологій до програм та курсів вищих навчальних закладів України на шляху інтеграції української освіти до загальноєвропейської та світової системи освіти.

Розуміння ідей полікультурності і необхідності їхньої реалізації в освіті знайшли своє відображення і в ряді державних документів України, зокрема, в Державній національній програмі „Освіта”, „Концепції національного виховання”.

До числа функцій Програми полікультурного виховання можна віднести:

- формування уявлень про різноманіття культур і їх взаємозв'язку;
- усвідомлення важливості культурного різноманіття для самореалізації особистості;
- виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей;
- розвиток умінь і навичок взаємодії носіїв різних культур на основі толерантності і взаєморозуміння.

Аналіз досліджень з проблем компетентності (В. Болотов, О. Гаганова, І. Васютенкова, А. Овчарук, В.Луговий, В. Серіков, І. Тараненко, Г. Фрейман та інш.) підводить до висновку, що полікультурну компетентність слід розглядати як комплекс взаємодіючих знань, умінь, навичок, здібностей, досвіду й особистісних якостей сучасного викладача, які дають можливість ефективно влитися в сферу полікультурного суспільства. Отже, з опертям на думку І. Васютенкової, можна стверджувати, що формування полікультурної компетентності містить у собі кілька напрямів:

- формування культури знань, що передбачає належний рівень ознайомлення з культурним надбанням цивілізації й дозволяє адекватно здійснювати активну творчу діяльність у полікультурному просторі;
- розвиток культури поведінки, видів і форм відповідно до полікультурного середовища;
- формування емоційної культури відповідно до полікультурного середовища;
- формування культури саморозвитку в полікультурному середовищі.

Т. Зеленіна вважає, що є потреба готувати у вищих навчальних закладах викладачів, котрі володітимуть культурою проектування інноваційних проектів у своїй професійній діяльності. Для сучасного педагога знання кількох мов не є достатнім, він повинен вміло використовувати у своєму навчальному процесі сучасні інтерактивні технології, до яких належать й технології медіаосвіти.

Медіаосвіта все більше і більше привертає до себе увагу у сучасному інформаційно-освітньому просторі України. Про це свідчать міжнародні документи, зокрема: Грюнвальдська декларація з медіаосвіти (1982), Севільська конференція „Медіаосвіта молоді” (2002), Паризька програма з медіаосвіти ЮНЕСКО (2007), резолюція Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрових технологій (2008), «Московська декларація про медіа- та інформаційну грамотність» (2012).

У Проекті концепції впровадження медіаосвіти в Україні, розробленому у 2010 р. Національною академією педагогічних наук України, наголошується, що медіаосвіта не повинна залишатися фрагментарною та впроваджуватися з ініціативи поодиноких педагогів. Вона має стати ефективною складовою загальнонаціональної системи освіти.

Проблемами медіаосвіти активно займаються як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, але її практичне залучення до програм вищої школи в Україні перебуває на початковому етапі. На основі аналізу наукових праць можна дійти висновку, що досить ґрунтовно досліджені деякі аспекти впровадження медіаосвіти, проте проблема

підготовки компетентних викладачів іноземних мов засобами медіаосвітніх технологій є недостатньо вивченою.

В нашу так би мовити „медійну” епоху не можливо бути полікультурно компетентним без грамотного володіння засобами медіаосвітніх технологій. Тобто, бути медіаграмотним. За професором А. В. Федоровим поняття „медіаграмотність” (media literacy) можна трактувати як таке, що допомагає учню чи студенту бути здатним критично й усвідомлено оцінювати медіатексти, підтримувати критичну дистанцію щодо популярної культури та чинити спротив маніпуляціям. В більш специфічній термінології навчання медіаграмотності за Данканом повинне дати людям можливість:

- розвивати можливості, знання, відносини, необхідні для аналізу способів, за допомогою яких медіаосвітні технології активно конструюють реальність;
- отримувати знання соціального, культурного, політичного та економічного значення цих конструкцій і розповсюджених ними цінностей;
- розвивати рівень оцінки та естетичного сприйняття медіатекстів;
- декодувати медіатексти, щоб розпізнати та оцінити культурні цінності, практичну вагомість, ідеї, що їх містять;
- усвідомлювати, що ті, хто створює (конструює) медіатексти, роблять це, виходячи з багатьох мотивів (контроль, тиск та ін.) – економічних, політичних, організаційних, технічних, соціальних і культурних;
- розуміти, що кожна людина залучена в селективний і аналітичний процес дослідження медіатекстів. Цей процес і зв'язані з ним значення залежать від психологічних, соціальних та природних факторів.

На сучасному етапі викладачам з іноземних мов потрібно володіти новітніми методами навчання, йти в ногу з часом. Методи навчання – це «упорядковані способи діяльності вчителя й учнів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань». Метод навчання виступає «інструментом діяльності вчителя для виконання керівної функції – навчіння». [2, 150]

Реалізація методу навчання здійснюється через використання ряду прийомів навчання, різноманітних підходів та робочих технік. «Прийоми навчання – сукупність конкретних навчальних ситуацій, що сприяють досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу».

Отже, для якісного навчання іноземних мов майбутніх викладачів у сучасній вищій школі нам необхідно володіти інноваційними методами викладання,

усвідомлювати важливість культурного різноманіття для самореалізації особистості – бути полікультурно-компетентним.

Список використаних джерел

1. Гришина Т.В. Освітня технологія як професійний пріоритет учителя. – Х.: вид. група "Основа", 2003.
2. Добросклонская Т. Г. Вопросы изучения медиатекстов (опыт исследования современной английской медиаречи). Изд. 2-е, стереот. / Т. Г. Добросклонская. – М. :Едиториал УРСС, 2005. — 288 с.
3. Довгополова Я.В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук / Я.В. Довгополова. – Х. : Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 206 с.
4. Онкович Г. В. Медіапедагогіка // Вища освіта України. 2007. № 2. Додаток 1. С. 123-125.
5. Онкович Г. В. Технології медіосвіти // Вища освіта України. 2007. № 3. Додаток 3 (т. 5).
7. Чельшева И. В., Мурюкина Е., В., Рыжих Н. П. Научно-образовательный центр « Медиаобразование и медиакомпетентность»: подготовка будущих педагогов / под ред. И. В. Чельшевой. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин- та, 2010. – 232 с.
7. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО « Информация для всех», 2007. 616 с.